Другий наклад по конфіскаті.

Чч. 212. і 213. Львів, Неділя дня 22 вересня (5. жовтня) 1902. Річник VI.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . 1·70 кор.

За границею:

на цілий рік 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

До ситуациї.

Хотяй вже подавано речинець, а властиво кілько речинців »з достовірного жерела« на скликанє державної ради, то всеж таки точно сей час ще не є означений; всеж таки є певним, що зближаємо ся вже до него і небавом станемо перед воротами парляменту. В виду сего множать ся голоси про парляментарну ситуацию і вигляди нової кампанії.

Вчера ставав пос. Праде перед виборцями і виголосив довшу бесїду про ситуацию. Молодочехи — казав — признали теперішню добу відповідною до своїх цїлий і намагають ся до полїтичного шантажу. Однак Нїмцї не призволять на жадні концесиї і не допустять до жадних уступок, доки не стане признана нїмецка мова державним язиком, доки не наступить адміністрацийний розділ Чехії, не буде заведений окремий status для нїмецких урядників і заведені народні куриї в соймі. Доперва тодї, коли Чехи згодять ся на сї услівя, буде можна говорити про концесиї для них. Др. Кербер находить ся тепер межи Сцилею а Харибдою, бо межи ческою а нїмецкою обструкциєю. Що-до австро-угорскої угоди висказав ся пос. Праде, що ся угода, яку др. Кербер предложить державній радї, нїчим не ріжнить ся від тої, яку заключив був ґр. Баденї. Тепер повинно бути старанєм Нїмців, змагати до цїлковитого розділу з Угорщиною.

Трохи відраднїйше представив ситуацию довіренник нового дневника Die Zeit, якийсь визначний член партиї вірноконституцийної більшої посїлости, з яким мав на сю тему розмову співробітник часописи. Не можна заперечити — висказав ся той полїтик — що положенє ческої делеґациї в державній радї є трудне. Ческий промисл находить ся в нїмецких руках; рільництво в ческих. Угодові предложеня фаворизують лише промисл, а на рільництво накладають всї тягарі. А рільництво в Чехах боре ся тепер з великими противностями. Легко зрозуміти супроти сего, що Чехи уважають угодові предложеня добрим моментом для переведеня своїх народних постулятів. Чехи, за цїну сповненя кількох постулятів, відложили б решту на пізнїйше, однак на всякий случай треба би старати ся о порозумінє межи Чехами а Нїмцями. Приязни між обома народами не буде, але се не потрібне для усуненя заколоту у внутрішній полїтицї; коби була лише вирозумілість. Непрошені і невідвічальні дорадники — закінчив згаданий полїтик — пукають до дверий рішаючих осіб зі щораз новими плянами під пахою: завішенє конституциї, виборча реформа, октройованє реґуляміну нарад — все можливе вже предкладано і не одно може усунуло би на якийсь час трудности. Однак правдиве уздоровленє може прийти лише через порозумінє. Вірте менї, що не всї народовцї є exaltados. По обох сторонах палати не хибує умірковaних елементів — нехай лише хто спробує злучити їх!

Супротив сего оптимізму, який заохочує правительство до піднятя переговорів в ческо-нїмецкій квестиї прямо в самій палатї, звучить нинїшна телеґрама з Будапешту немов далекий гуркіт тучевої хмари. Доносить іменно, що в Pester Lloyd-ї замі щена статя одного члена австрийского парляменту, який признає ческу обструкцию річево зовсїм оправданою супроти кривд, які виряджено Чехам. Ся обструкция була би справедливою, колиб була звернена проти Нїмців, які є єдиною перешкодою в направленю Чехам сповнених кривд. Однак нинї уложили ся відносини так, що ческа обструкция діткнула би єдино правительство і Угорщину. Правительство дасть собі єще раду при помочи § 14. але Мадярам Чехи не хочуть докучати. Отже обструкция задумана проти ворогів, звертає ся проти держави. Треба збудувати золотий міст згоди, щоби вибристи з трудної ситуациї. Др. Кербер має в портфелю на кождий случай цїсарску повновласть розвязати парлямнт і оголосити нову конституцию, оперту на правї загального голосованя. Се вправдї було би замахом стану, але сей замах був би популярним, бо половина парляменту є за загальним правом голосованя. Ся зміна конституциї діткнула би найбільше буржоазийні, нїмецкі круги.

Ухвали „ширшого Народного Комітету“.

На зборах дня 29. вересня ухвалено — як подає »Дїло« — отсї резолюциї:

I. В справі страйків:

СКОНФІСКОВАНО.

»Відповідно до сего свого становиска ширший Народний Комітет постановляє також піддержувати і орґанїзувати хлїборобскі страйки там, де до сего зайде потреба, і на будуче, а даючи в тій справі специяльні вказівки і директиви тїсн. Народному Комітетови, постановляє рівночасно утворити окремий фонд страйковий для оборони селян, що потерпіли з причини страйку«.

II. В справі тактики соймової і парляментарної приняв ширший Народний Комітет ось такі резолюциї:

Що до сойму: »З уваги, що галицкий сойм в теперішнім складї є для руского народу шкідливий, а вся полїтика польскої більшости сего сойму є вимірена проти інтересів і національної екзистенциї Русинів, ширший Народний Комітет взиває послів сторонництва, щоби відповідно до сего заховували ся в соймі та вели проти польскої більшости соймової і єї соймової дїяльности як найострійшу опозицию«.

Що-до парляменту: »З уваги, що за се, що дїє ся в краю, центральне правительство є одвічальне, а нарід руский в Галичинї позбавлений насильно впливу на адміністрацию і тїла репрезентацийні, при пануючій в краю системі мусить вести боротьбу прямо о збереженє своєї національної екзистенциї — ширший Народний Комітет беручи на увагу також поведенє властий і орґанів безпеченьства в часї страйків, узнає за вказане і потрібне, щоб посли Народного Сторонництва вели проти теперішного правительства в радї державній як найострійшу опозицию — а з окрема, щоби голосували також проти так названих конечностий державних та піддержували всї як найострійші средства парляментарної боротьби«.

Повисші резолюциї (в справі страйків і парляментарної та соймової тактики) ухвалив ширший Народний Комітет як засадничі, а при тім приняв дальші постанови що-до їх фактичного переведеня. Сї специяльні резолюциї — се тактичні директиви чи то для послів чи для тїснїйшого Народного Комітету, що не надають ся однак до опублїкованя.

З инших справ обговорюваних і залагоджених на зїздї — кромі страйків і парляментарної та соймової тактики — заслугує ще на увагу візванє до послів, щоб складали як найскорше справозданя із своєї посольскої дїяльности.

Церков а просьвіта.

Всї европейскі народи, хотяй би они й до ріжних рас належали, єсли они причисляють ся до протестантского або бу ь якого сектярского віроісповіданя або, як Жиди і Татари, Араби і Сіямцї, свою національність лише на своїй вірі основують, показують найбільшу охоту до письма і науки, і длятого межи ними находить ся найменше анальфабетів. Напротив народи, або поодинокі части, що визнають католицизм або православіє, оказують богато менше охоти до школи, і дають ся лише силою учити і просьвіщати, не лїпше як і у нас на Буковинї. І виходять нераз дивні явища: Такий погордженний і понижений Татарин в Казани або в Кримі, або такий переслїдований Молокан або духоборець на Кавказї вміє більше письма, як єго пан і наставник-Москаль в Росиї. Се саме можна сказати і за Жидів: не знайдете нїгде жида, щоби не знав письма! Таке саме явище увидите у францускім Альжірі. Дикий арабский Альжірець або Кабіль знає більше письма, як »висококультурний« француский жовнїр!

Ще більше завстиджають нас »европейских культурників« всї ті народи, що визнають буддийску віру: так в Сіямі, в Китаю і Японії не сьміє знайти ся такий, що би не умів читати і писати!

Якаж сему причина?

Причина сего всего, як се можна буде легко пізнати хотьби із сказаних попередно слів, лежить в сути віроісповіданя, до котрого нарід признає ся. Коли яке віроісповіданє так успособлене, що воно відповідає бажаням народу цїлком, то воно єго так огорне, що він в нїм зі всїми своїми бажанями і потребами, цїлком розплине ся. В такім разї віроісповіданє зростає ся цїлком з народом і робить ся одною з найголовнїйших єго національних прикмет. А нарід, зрісши ся з одним віроісповіданєм не дасть собі

єго вирвати за ніяку ціну. Доказом сего можуть служити безчисленні релїґійні війни, котрі много крови розлили, у рідко до намірених добутків довели. Се діє ся длятого так, бо чоловік з природи є, як Ціцеро каже, animal religiosum (релїґійне звіря), і всї свої гадки звертає вже з дитиньства найбільше на релїґійні предмети як: Бог, житє, смерть, житє по смерти і т. д. Се було так з поконвіку і буде доти — доки будуть сьвіт та люди. Єсли учені люде всїх народів і всїх віків аж до наших часів ставляли науку релїґії найвисше, то чого дивувати ся, що менше учений або й цїлком простий чоловік добачає весь розум і всю мудрість лише в своїм віроісповіданю. Без всїх прочих сьвітских мудрощів він хоче обійти ся, лише без мудрости своєї віри він обійти ся не може. І воно добре, що так є, бо лише одна віра може чоловікови простому заступити всї науки сьвітскі, робячи єго добрим і моральним, що для людского житя найпотрібнїйше. Ґете каже: Wer Kunst und Wissenschaft besitzt, der hat Religion, wer Kunst und Wissenschaft nicht besitzt, der habe Religion.

Із сего виходить ясно: що лише одна релїґія є таким предметом, що кождий чоловік нею як найбільше інтересує ся, і задля неї одної найбільше читати і писати учить ся. Се є така велика правда, що на єї доказ можна би навести тисячі неоспоримих фактів. Ми наведемо тут лише кілька примірів, а зробимо се лише в інтересї самої правди і нашого народного образованя.

Так згадали ми горі за народи з протестанскими віроісповіданями і сектами. Кожде віроісповіданє протестантске і кожда протестантска секта (а їх є дуже богато; в одній Анґлії до сто!) є чисто національні, без всяких народови чужих доктрин і постанов як приміром: чужа єрархія церковна або чужий незрозумілий лїтурґічний язик, котрі річи накидує ся звичайно народови не з дїйсної потреби, а для чужих, посторонних інтересів. Тут віра являє ся чистим випливом серця до Бога і предметів релїґії. Всї мотиви, пісні і псалми, які взносить чоловік до Бога, і все публичне богослуженє відбуває ся в рідній мові; длятого збуджують в нїм чувства правдивої побожности і релїґійности, хотяй би доґмати їх віроісповіданя самі собою були й дуже дивачні. Додаймо до сего, що звичай, практикований майже у всїх протестантских віроісповіданях і сектах, що кождий християнин, чи мущина чи жінка, мусить мати свою головну релїґійну книжку (звичайно обширний молитвенник з катехизмом разом) і біблїю, то зрозуміємо, длячого кождий з них силує ся научити ся читати і писати: бо чує великий гріх, мати сьвяті книжки у себе, а не знати їх прочитати. І се власне викликує ту появу серед протестантских і сектярских народів, що незважаючи нїраз на великі перепони, у них так мало находить ся анальфабетів.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** В суботу: гр.-кат. Кондрата ап.; рим.-кат. Франца С. — В недїлю: гр.-кат. Фоки.; рим.-кат. Пляцида.

— **Памятайте, Братя, на місию до Канади!**

— **Від Адміністрациї.** Просимо наших ВП. Передплатників, відновити як найскорше передплату і вирівнати залеглости, бо на кредить рішучо не будемо посилати часописи.

— **Хлїборобскі страйки перед судом.** Дня 25. вересня відбула ся перед звич. трибуналом окр. суду в Тернополи карна розправа проти Микити Батюка і Ілька Середи, селян з Гриньковець, обжалованих о злочин з §. 98 б) к. з. Акт обжалованя так представляє інкриміновані події:

»Одного дня при кінци липня 1902 обжалуваний Микита Батюк, стрінувши Фільку Комара, як ішов до роботи на двірский лан в Гриньківцях, почав наперед єго намовляти, щоби вернув ся і прилучив ся до страйкарів, а коли се не помогло, тодї обжалуваний загрозив єму, що як лише буде робити при двірских жнивах, то знищить єму тютюн в огородї та розірве єму дах на хатї. — Мария Криш, котрій задлятого, що не прилучила ся до страйкарів, але ходила жати на двірский лан, якийсь невислїджений виновник наробив в городї шкоди і повибивав шиби, стрінула зараз на другий день обжалованого Ілька Середу, котрий знаючи о тім всїм, грозив їй словами: »ідїть жати, тої ночи була змова, що ще більше будуть робити шкоди, як до тепер робили — сеї ночи шкоди було трошка, а підете жати, то буде більше!« Так Фільку Комар, як і Мария Криш перепуджені повисшою грозьбою та досьвідчивши вже на собі і на инших, що від грозьби може кождої хвилї прийти до дїла, бо страйкарі добре пильнували тих, котрі мимо то ходять на роботу, занехали дїйсно дальшу працю в поли на двірскім ланї«.

По переведеній розправі трибунал засудив Батюка на 4 місяцї тяжкої вязницї, а Середу на 8 днїв арешту. Засуджені приняли вирок. Боронив адв. А. Гриневецкий.

Того самого дня відбула ся в Тернополи карна розправа проти 9 селян з Базара: 1) Ананії Кріля, 2) Дмитра Мотуза сина Петра, 3) Романа Кунця, 4) Данька Барана, 5) Казимира Барицкого, 6) Івана Новицкого, 7) Дмитра Мотуза сина Василя, 8) Ілька Марича і 9) Михайла Шевчука. — Вичислені під 1) 2) 3) були обжалувані о злочин з §. 87 з. к., вичислені під 4) 5) і 2) о злочин з §. 81 з. к., а всї о провину збіговища. Перші два були в слїдстві увязнені. Акт обжалованя так представляє інкриміновані події:

»З причини проявившого ся безробітя в Базарі і найблизшій околици та з причини, що страйкуюче населенє заповіло, що буде силою зганяти робітників з двірских ланів, а через те заходила небезпека розрухів і насильств зі сторони страйкарів, прибув до Базара дня 29. липня с. р. сам комісар ц. к. староства в Чорткові, Кудельский, разом з відділом уланів, а надто находило ся в Базарі кількох жандармів, стаціонованих на фільварку. — Дня 29. липня с. р. обжалувані Ананїя Кріль, Дмитро Мотуз, син Петра і Роман Кунцьо вийшовши на церковну дзвіницю, почали бити в дзвони на алярм, наслїдком чого кількасот людий збігло ся за кілька мінут під церкву і почали нараджувати ся, в який би то спосіб зігнати з двірских ланів гуцулів. Почувши дзвоненє, жандарми Йосиф Копистяньский, Йосиф Білик і Йосиф Попеляк разом з комісарем Кудельским і відділом уланів удали ся в сторону церкви, де тимчасом довкола церковного муру зібрала ся численна юрба людий. Прийшовши до зібраних, жандарми та комісар ц. к. староства візвали юрбу, щоби сейчас розійшла ся, що однак не віднесло успіху, бо з місця окрім бабів та дїтий нїхто не рушив ся. Коли юрба мимо кількоразових візвань, щоби розійшла ся, не лише не виявляла охоти послухати приказу, але принимала щораз грізнїйшу поставу, звелїв присутний комісар староства відділови уланів зігнати товпу силою зпід церкви. В тій хвили посипало ся на жандармів камінє з юрби, а поміж кидаючими камінє жандарми Копистяньский та Білик пізнали обжалуваного Данька Барана, після пізнїйших знов доходжень ствердили, що кидали камінєм на вояків також Казимир Барицкий, котрий сам тим вихвалював ся і Дмитро Мотуз син Петра, котрого вину Казимир Барицкий виразно потверджує. В часї взиваня жандармами юрби, щоби розійшла ся, обжалувані Іван Новицкий і Данько Баран не лише не послухали приказу жандармів, але взяли ся з ними сперечати, доказуючи, що знають лїпше свої обовязки і на безосновне візванє, щоби розійти ся, не можуть зважати. В суботу дня 19. липня с. р. обжалуваний Дмитро Мотуз, коли богато людий зібрало ся коло уряду громадского, заохочував їх, щоби насильно зганяли гуцулів з двірских ланів«.

При розправі всї обжалувані заперечили, немов би они дзвонили і кидали камінями на військо, а візваня жандармів, щоби розійти ся, не чули.

По переведеній розправі трибунал узнав всїх обжалуваних винними переступу з §. 283, 284 і 305 к. з. і засудив всїх на кару від 10 днїв до 4 недїль арешту. Засуджені приняли кару. Боронив адв. А. Гриневецкий.

— **Посмертна згадка.** (*Допись*). Дня 1. жовтня помер в Мединї, збараского повіта, парох о. Андрей Качала в 72. роцї житя і 47. сьвященьства. Зійшов муж в могилу — котрого житє і дїяльність на поли душпастирскім і народнім зазначила ся великою працею і пожертвованєм та заслугувала би на окрему книжкову обробітку (пр. в видавництві »Просьвіти«). На сьвіжу могилу сего сьвященика-патріота складаємо кілька важнїйших споминів про єго дїяльність. Яко сьвященик славив ся Покійний ревним проповіданєм при церковних торжествах, храмах і місиях в ріжних місцевостях давнїйше в зборівскім, тисьменицкім, а від послїдних трийцяти лїт в деканатї збараскім, зразу яко сотрудник при своїм братї о. Степанї Качалї в Шельпаках, а від 1892. року яко парох в Мединї, котру то парохію одержав по 27-лїтнім волокитстві від митрополита Иосифа Сембратовича. За старанєм і видатками Покійника помалював маляр Корнило Устиянович церков парохіяльну — за єго почином і проводом збудовано в селах прилучених в Воробіївцї і Пеньківцях мурівані публичні каплицї рускі коштом по півтретя тисяч злр. В часї єго пароховання заведено школи народні в Мединї і Воробіївцї з рускою викладною мовою; — завів в 2 селах парохії, у Мединї і Воробіївцї шпихлїрі громадскі і каси позичкові; збудував в Мединї дім для Читальнї і для парохіяльного хору. Хотя був слабого здоровля, провадив господарку сам взірцево і жиючи дуже ощадно, з призбираного маєтку жертвував 8.000 злр. на будову рускої Бурси в Тернополи;

Др. Ярослав Окуневский.

Із Занзібару.

По своєму норову неґри всї дуже товариські. Збереть ся громадка — зараз пійдуть толки про се та про те, про якого недоброго »мсунґу«, та жарти, та сьміхи. Що, як у цїлім сьвітї так і тут, у бесїдї жінки ведуть перед — про се нїчого й казати.

Взагалї тут жіноцтво дуже моторне та — як і у кождої мішаної раси — дуже гарне.

Се і головний »камінь преткновенїя« в війску нїмецкого ґубернатора капітана Віссмана. Як уже сказано, залога нїмецка складає ся по части з Суданцїв а по части з Зулюсів. З жінками та дїтьми пійшли они до Віссманового табору та наймили ся на службу. Хоч і як хоробрі они вояки, але жіночим чарам не можуть ставити опору, особливо коли предмет їх обожаня красший та молодший, анїж домашна жінка. І от виходять сцени зависти та ненависти і опирають ся аж о ґубернаторский престол. Звичайно кінчить ся справа тим, що такий Суданець або Зулюс висилає свою давну жінку домів, а в таборі остає ся єго бранка. Уряд нїмецкий, — казав менї один офіцир африканьского війска, — справедливий: відтягає часть жолду і висилає давній жінцї. Тілько як довго се дїє ся, не знаю; здає ся не довго уже із-за полїтичних зглядів, т. є з огляду на »добрий дух« в армії.

Та й чи справдї не до обожаня така панна із роду Суагелї? Молода, кругла, весела, з білими зубами, а чорна-чорна та гладка як оксаміт. При тім єї стать показує елеґанцию та гнучкість, а ходить она, колихаючись у своїх широких та великих бедрах як та пава многобарвна. Що єї убранє складаюче ся з одної лиш великої хустки, котра завиває ся під грудьми, віддає плястично цїлу єї фіґуру — се вина моди суагельскої — та лиш корисно для панни. При тім великі срібні або мосяжні бранзолєти на ногах, перстенї на пальцях від рук і ніг, нашийник з білих та чорних мушель, в носї ковточок, в ухах який десяток цвячків срібних та ковточків, а в тій части уха, де наші европейскі панї носять усякі bouton-и і т. п, — рід гарно виробленої коробки, котра служить до переховку усяких амулєтів та чарів любовних. І якже тут може устояти ся вояцке серце Зулюса або Суданця?!

Я знаю Европейцїв, що не могли устояти ся тому випливови, та побрали собі товаришки чи то житя чи свого побуту в Африцї із дївчат роду суагельского. Один місіонар нїмецкий pater Kreuter оженив ся цевковно і цивільно із чорною та ходить поголоска, що се одинока особа, котру він під час свого кількарічного побуту навернув на християньску віру.

Якоїж віри Суагелцї?

На се питанє відповісти тяжко.

Муеззин магомеданьский безпечить, що неґри — магомедане. І справдї можна бачити, що неґри живучі в Занзібарі та в прибережних містах ходять до мошей та взивають Аллаха і Магомета. Тілько їх магомеданьство — свого рода, суагельске.

Анґлїйскі місіонарі твердять, що всї їх вихованцї, вписані в метрику християньску, суть правовірними синами High Church (православної церкви). Тілько знов і се правда, що коли брати на увагу духа віри, то нїяким робом не можна назвати тих місіонарских учеників, лопечучих без розуміня псалми, правовірними християнами.

В осередку Африки, т. є почавши дві до три милї від побережа, мають неґри свою віру, коли до сего слїпого толкованя зявищ природних та надприродних можна приложити імя віри. Усе, що неґр видить, а чого собі витолкувати не може, є для него gaya. Грім, дощ, хороба — усе для него gaya. Тій gaya приносить він жертви в родї кокосових горіхів, бананів і т. и.

Против злої gaya (слово gaya відповідає

при Товаристві »Просьвіта« у Львові заложив стипендийний фонд імени свого отця Теодора на 3.000 злр. для селяньских дітий, і много менших поніс жертв на добродійні і народні цїли. У всїх змаганях патріотичних брав чинну участь. Покійник трудив ся також пером: видав брошуру про справи межиобрядові і народні в Галичинї і поміщував статї в часописях.

Університетска молодїж находила у него материяльну поміч і неодна такса іспитова або риґорозова заплачена з кишенї бл. п. о. Андрея.

Брату своєму, знаному патріотови Степанови Качалї, поставив з родиною памятник великої артистичної вартости за 1.000 злр. Перед кількома роками збудував новий дім парохіяльний мурований на місце старенького дому з сволоком з року 1748., а також поставив нові будинки економічні на приходстві. Полишив парохію в взірцевім ладї. В сегорічнім страйку добровільно підвисшив робітникам на ерекціональних ґрунтах з 10-ого дотепер уживаного на 9 ий сніп. Покійник заживав великої поваги у сьвященьства і селян. Вічна память Труженникови і Патріотови! *Сьвященик.*

— **З Перемишля.** Виділ »Січи«, товариства для міщан і ремісників, запрошує усїх членів і прихильників на інавґурацийне отворенє комнат і уведенє в житє; се торжество відбуде ся дня 5 н. ст. жовтня с. р. о год. 3. пополудни у власних комнатах, Ринок ч. 14. (камениця Шумахера) II поверх.

— **Личні вісти.** Краєвий маршалок ґр. Анд. Потоцкий повернув до Львова. — Лат. архиеп. кс. Більчевский виїхав на два місяцї до Аббазиї.

— **Кваліфікацийні іспити** на учителїв народних і виділових шкіл пічнуть ся перед львівскою комісиєю дня 15. с. м.

— **Новий інспектор шкіл середних**, др. Фр. Майхрович, дотеперішний директор ґімназиї в Дрогобичи, обняв зі сим роком шкільним візитациї ґімназий: ім. Франц-Йосифа у Львові (з району інсп. Дворского), польскої і рускої(?) ґімназиї в Тернополи (з району інсп. Левицкого), ґімназиї в Сяноцї (з району інсп. Ґерстмана) та всї жіночі ґімназиї у Львові, Кракові і Тарнові.

— **Арештованє сьпівачки.** В суботу арештовано у Львові звісну з краси пянїстку і сьпівачку п-ну Софію Маркевичівну, дочку б. властительки складу фортепянів п. Кльотильди Маркевич, під замітом підроблюваня векслїв і фальшивої присяги. Арештована перебувала два лїта в Парижи і прибула до Львова на отворенє Фільгармонії, але тут єї пізнали інтересовані особи і на їх доноє, єї увязнено. Бідна артистка просидїла кілька днїв в слїдчім арештї разом з якоюсь сторожихою і плачучи, проклинала хвилю, коли рішила ся їхати до Львова. Однак єї не судило ся довго сидїти в вязничих мурах. Один з єї давних обожателїв зложив за ню кавцию 4.000 К і артистка відотхнула сьвіжим воздухом. Та коли лише опинила ся на свободї, не ждала, аж єї будуть судити, але тихцем виїхала, мабуть знова до Парижа.

— **Colosseum п. Ернеста Торна** буде через кілька днїв замкнене, бо італїйский театр маріонеток, який почав свої продукциї в неперішній проґрамі, не подобав ся львівскій публицї. П. Торн укладає тепер нову проґраму, а про отворенє кольосею звістять окремі оголошеня дирекциї.

— **Не мала баба клопоту...** Ново-сандецкі кацапи сконсиґнували, як звісно, доокресну кацапню і ненадійно зробили замах на бурсу та відобрали єї з рук народовцїв. Однак тепер, коли бурса опинила ся в їх руках, показує ся, що не мають сил єї удержати. Тому сьвящ. Фтеофил Фтеофилович Качмарчик проливає сльози в »Ґалїчанїнє« і падькає над власною слабосильностию »твердих лемков«. Свою відозву кінчить ось якими словами: »Для того заклинаю вас: подайте нам помощную руку, щобы противники над нами не ругалися! До сих бо пор вы лиш в теориї были с нами, а тепер мы просим от вас чего-то практичного. Вы должны поняти, що нам, священникам, из села недогодно, як бы слєдовало, занятись дєлом; есть впрочем другіи и то большіи препятствія, и тут нужна помощ на мєстє! Прошу вас дати доказательства, що декламація ваша лиш опередила дєло, за которое вы принятись намєряли и що вы также для того самого народа хочете дєйствовати. Когда нам до недавна »украінці«, хотя и не искренно, помогали, то вам слєдует тепер отпавшіи силы дополныти, а тогда сочувствіе будеґ имєти иного рода значеніе, больше практичное, о що тепер именно и росходится. Не одному из вас пришли лємки в помощ, слєдует для того пойти за их примєром и дати доказательства отплати, хотя не благодєтелям, то нуждающим ся в помощи, а таких имєем в бурсє 52. К ним-то слєдовало бы от поры до времени заглянути, их приголубити, добрый совєт дати и так единити молодшее поколєніе с старшим!« — Та дарма, коли не прийдуть какії-то пастаронніє пасобія, то тих жертволюбних лемків твердого закала найдеть ся очень немножко!

— **Огнї.** Дня 15. м. м. о 3. годинї рано займило ся в Колоколинї, рогатиньского повіта в стодолї Наґельберґа Ґецля, а огонь мимо енерґічного ратунку місцевих людий переніс ся на инші будинки Наґельберґа і спалив єму хату, три стодоли і стайню вартости 23.500 К. Крім того згоріли ще дві хати і стайня Грицька Дички та хата Федя Ґураля загальної вартости 1.300 К. Шкода була лиш вчасти обезпечена. Причина огню незвісна. — Дня 24. м. м. о 1. год. в ночи вибух огонь в Монастирску під Косовом і згоріло 8 домів зовсїм, а в трох згорів лиш зруб. Доми були переважно жидівскі, близько побіч себе побудовані. При помочи косівскої сторожи огневої огонь около 5. години зльокалїзовано. Загальна шкода, о скілько можна було обчислити, виносить 12.600 К, а будинки були обезпечені в ріжних товариствах на суму 11.800 К. Шкода в движимостях 2880 К. Причина огню незвісна; займило ся в стайни Ґерша Ґренера підчас єго неприсутности.

— **Конкурс** на посаду окружного лїкаря з осїдком в Домбровицї розписує повітова рада в Городку з речинцем до 15. с м. Платня: 1.200 К річно і 800 К на обїздки.

— **На місию до Канади** прислав на наші руки ВПр. о. Іван Любович, парох в Острові к. Терн. 2 К.

— **Гумористичний кутик.**

»Кілька уваґ в справі рускій« —які Dziennik polski заміщує як ряд статий на чолї своєї паперової шмати, розброюють своєю глупотою. Ото, знов спорудив страхопуда, що Русини хочуть Поляків »прогнати за Сян« і воює з ним, як Дон Кішот з вітраками, через цїлу довгу шпальту. Але, каже, хотьби і прогнали, то щож би се була за держава(?) з трех мілїонів Русинів під панованєм Австриї! На тім трудно поперестати, коли в души носить ся Україну. Росия — кінчить той полїтик свою небилицю — з певносцьон не викрої так значнеґо шмату краю, дзісь пшез Русїнуф замєшкалеґо і не цофнє свих ґранїц о кількадзєсьонт міль, би сє пшиподобаць паном з Дїла і заслужиць собє на їх узнанє. Мисле, найґорентши патріота рускі мі пшизнаць зехце, ще Русїнї ґалїцийсци, ґдиби ім жаден свем замєшканєм мєндзи нїмі Поляк не пшепікадзал, не здобендон на Росиї дзєржаф надднєпшаньскіх і *нїц їм не поможе спєваць, же Україна не умарла, она бовєм умжець не могла, як скоро, яко орґанїзм паньствови нїґди не жила; пружне вєнц ту наволиванє до змартвихвстаня тєго, що не істняло.* — Мимо вашої хули, польскі гакатисти, наша молода Україна встане скорше, чим ваша пережита Польща!

— **Родимцї! Памятайте на фонд будови приватних шкіл!**

Наука, штука, лїтература.

Проґрама 4. концерту »Льв. Фільгармонії" була інструктивна для музиків, що слїдять розвій інструментациї. В проґрамі супоставлено три твори орхестральні, іменно: Увертуру з опери »Долина« Андори« Галевього (автора »Жидівки«); Мозарта сімфонію G-moll і мистця новійшої школи інструментацийної, Берлїоца: »Корсаря«. І незнаток відчув велику ріжницю, що заходить межи сими трема творами на поли інструментациї. Твір Галевього — се громадна продукция інструментів з малим, дуже недостаточним кольоритом. Твір сей слухає ся, але він не викликує чувства, не промовляє до души. Сімфонія Мозарта, хоч в нїй не ужито нї разу нї тимпанів, нї грімких пузонів, нї чінель, нї других так званих „турецких ефектів«, та хоч ґенїяльний єї творець обмежив ся на смичкові інструменти, дерево і роги (corni) — сімфонія та пориває вже слухача не лише солодкою мельодийностию, спокійною, прозрачною гармонією, простотою стилю і ясностию фраз, — але посїдає вже природні ефекти через саму динаміку ужитих інструментів (іменно смичкових), через свої storzand-a, crescend-a і decrescend-a, через нїжне віддане поодиноких фраз, передачу сих фраз ріжним ґрупам контрастуючих інструментів та через ріжнородне їх закрашенє. Ґрупи інструментів говорять неначе з собою, на питаня відповідають, суперечать собі, грають ся з собою, щоб відтак громадно висказати головну мисль ґенїяльного творця, чи »поета тонів«. В динаміцї самих інструментів і в контрастовім кольорованю фраз лежить поступ інструментациї мозартівскої. — Взірцем дальшого розвою інструментациї був твір Берлїоца. Берлїоц мав до своєї розпорядимости не лише ефекти мозартівскі, але і більший засіб інструментів, а тим самим міг свому творови надати різші прикраски, живійший кольорит. В »Корсарі« представлена плавба посеред моря, свобідна та без края, що весело настроює хищного моряка але і страшна в виду наближаючої ся бурі. Берлїоц зілюстрував оба ті суперечні чувства і наложив свій твір відповідними красками не лише через різьку ратміку, але і через ефекти чисто-динамічні. І знов мусимо заявити, що оба послїдні твори представили ся в повнім своїм блеску з всїми нюансами, тонкостями, мельодийностию, спокоєм і грозою — завдяки клясичній управі діріґента, п. Челяньского, і артистичному відчуваню мислей авторів через знаменитий персонал орхестральний.

П. Ярослав Кициян видав львівскій публицї на сїм концертї другий, богатий артистичний нер. І сим разом велїв він нам в концертї Паґанїнього (D-dur) і в Шевчика »Holka modrooka« подивляти свою скінчену, бравурну технїку, а в Д'Амброзія: »Cansonett-ї і Romane-ї« — тон своєї скрипки. В Шевчика »модрооокій дївчинї« сьпівав нам ческий артист фляжеолєтами формальний дует, супровожав сам себе, дріботїв скочного козачка, тужив в темпі вальсовім, плакав, то знова будьто сьміяв ся. Чи в Паґанїнього концертї не перейшов самого леґендарного автора, ми може би пішли в заклад. Але в чім стане небавом дуже високо молодий ще віком ческий артист? — то певно тоном своєї скрипки. На тім поли перестигне він не одного европейскої слави скрипкара. На тім поли ворожать єму всї славну будучність. Здає ся, що туди і клонить ся душа молоденького віком артиста, повна нїжного чувства.

Панї Міра Геллер, колишня оперова артистка львівскої сцени відсьпівала — а радше віддекламувала з великою старанностию — клясично-ориґінальний (і дуже трудний) утвір Saint-Saens-a, оповіданє про нещасну дївчину, що дожидала повороту свого »довбоша« з війни та — не діждавши ся — паде мертвою. Француский великий композитор зілюстровав сю баляду знаменито, а п. Геллер віддала єї своїм повним, глибоким, грудним голосом з великим артизмом і вірно. Рівнож з клясичним спокоєм відсьпівала артистка арию з Massenet-a опери: »Werther«, як і дві дуже мельодийні пісоньки Шопена, »Precz z moich oczu« і »Pieśń litewska«. Спокій, клясичне виголошенє, ясна вокалїзация, гладка і чиста модуляция — ось прикмети звісної вже львівскій публицї артистки. Амфітеатр гремів і сего вечера оплесками. Ческому артистови піднесено лавровий вінець. *Н. В.*

— **Концерт Штрауса у Львові.** Дня 15. с. м. відбуде ся в »Народнім Домі« у Львові концерт орхестри Йогана Штрауса, капельмайстра надворної віденьскої музики балевої. Орхестра числить 40 осіб, а діріґувати нею буде самий Штраус.

— **З Львівскої Фільгармонії** Проґрама суботнїшного концерту: I. 1) Beethoven: Увертура до

менше-більше рускому »чари«) творить собі неґр нові »добрі чари«, а ті фабрикує єму домородний жрець. І так нераз видко на улицї неґрів обвішаних усякого рода амулєтами та против чарами. Усякі шрами, що вирізують собі на тїлї, мають також значінє чарівниче.

В відносинах до »мсунґу« — до білого чоловіка — неґр почуває свою низшість. Він уважає »мсунґу« і всї єго дїла та винаходи за чари gaya. Чим довше неґр пробуває в безпосереднім товаристві білого, тим більше чує він, яка пропасть дїлить єго від »мсунґу«. Він стає ся боязким та недовірчивим. В осередку-ж Африки дивлять ся неґри на Европейця, як приміром в Европі споглядає нарід на слоня, або якого дикого звіря. Они позирають на него, критикують єго, та сьміють ся з него.

— То — казав менї бувший командант одної стациї в осередку Африки, — було, що мене з початку мого побуту там найбільше лютило. Де я не пійду, що не роблю, — усюда за мною громада дїтей, та жінок, та мущин. »А диви, він миє ся! а диви, він чеше ся! а диви, він білий на цїлім тїлї!« — і так усюди, і в день і в ночи..

(Дальше буде).

опери »Леонора«, 2) Leoncavallo: Ария з опери »Заза«, 3) I. de Lara: Ария з опери »Messalina«, відсьпіває Міра Геллер. II. 1) Grieg: Норвежскі танцї. 2) Denza: »Si vous l'aviez compris?« відсьпіває Міра Геллер. 3) Rossini: Ария з опери »Севільский цирулик«, відсьпіває в товаристві орхестри М. Саммарко. III. 1) Mozart: Дует з опери »Don Joan«, відсьпівають в товаристві орхестри Міра Геллер і М. Саммарко.

Телеґрами.

Відень, 3. жовтня. Угорскі мінїстри виїхали вчера до Будапешту. Угодові переговори не довели до успіху.

Загреб, 3. жовтня. Правительство завісило видавництво двох социялїстичних часописий: Sloboda і Nova Sloboda.

Антени, 3. жовтня. Урядовий дневник оголошує декрет, яким розвязує ся палату. Нові вибори розписано на 30. падолиста.

Лєн (Франция), 3. жовтня. Страйк копальняних робітників в Па де Кале змагає ся. Страйкарі замкнули всї входи до копалень, аби не допустити до роботи чужих робітників.

Неаполь, 3. жовтня. Тут і в околици шалїє страшна буря. Море бовванїє. Кілька осіб погибло.

Гамбурґ, 3. жовтня. Hamburger Corresp. доносить з Кастрієв, що при вибуху вулькана згинуло 1.500 осіб. (Кастрієв є столицею острова Ст. Луція на Антилях, який належить до Анґлії).

Надіслане.

Фізикально-дієтетична Лїчниця

Д-ра А. ТАРНАВСКОГО

в Косові (за Коломиєю, зелїзн. стация Заболотів)

отворена до кінця жовтня. 3-15

— Санїтарного радника **д-ра Барвіньского Водолїчничий заклад Ельґерсбурґ** (оснований 1837). Сезон від 1. марця до кінця падолиста. 150 добірно устроєних комнат і 4 вілї з романтично положеним замком. Стация зелїзницї Plaue-Elgersburg-Ilmenau. Всякі водолїчничі процедури, електротерапія, масажа, лїчнича ґімнастика, Мічеля тучне лїченє, диєтетичне і клїматичне лїченє. Особливо надає ся сей заклад до лїченя неврастенії, гістериї, гіпохондриї, пораженя, серцевих недуг, нервової астми, жолудкових недуг, безсорности, ревматичних і гостевих недуг, недокровности, золотухи і т. п.

Цїни вельми умірковані.

1. *Мешканє* почавши від 1 марки (60 кр.) до 5 марок денно з прислугою.

2. *Цїлий харч* дневно $4^1/_2$ марки (1. снїданє, 2. снїданє, обід (table d'hôte — 4 дапя — в недїлю 5) вечеря).

3. *Все лїченє*, всякі процедури і купелї з лїкарскою заплатою і купелевою прислугою 2 марки денно. Перша консультация числить ся окремо 10 марок).

Положенє вельми здорове і гарне серед Туриньского Лїса (560 метрів над плесом моря). О всякі вияснення і подрібні проспекти звертати ся треба до:

Sanitätsrath Dr. Barwiński's Wassenheil- u. Kuranstalt Bad Elgersburg im Thüringerwalde.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.).

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кождій руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. **„ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА“**. Книжка, оправлена в полотно з золоченими ритисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір европейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тілько за надісланєм **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ »ПРОСЬВІТИ« у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Днїстер

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Фонди »Днїстра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий	386.402 кор.	83 сот.	разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премії	205.227 „	— „	
Резерва специяльна	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний	47.753 „	76 „	

»Днїстер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Днїстер«** Всч. Духовеньству і всїм вірним.

Оплата премії в »Днїстрі« є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Днїстер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Днїстер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Днїстер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Днїстра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті принимають полїси **»Днїстра«** при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через **»Днїстер«** — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Днїстер«** часть на рускі добродїйні цїли.

Аґенциї передає **»Днїстер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Днїстра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«

Селяне! убігайте ся тілько аґенциї »Днїстра«.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Чорткова
		6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
		7·45	з Янова
		7·40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	„ „ на дв. головний
		8·10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1.35	8·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		10·25	з Ряшова, Любачева
		11·55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		1·23	з Янова
	2·20		з Підволочиск, Копичинцїв на дв. Підз.
	2·35		„ „ на дв. голов.
		3·14	з Брухович (15. мая до 14 вер. в нед. і сьв.
		4·40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 – 30/9)
		5·11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·35	„ „ „ на дв. голов.
	1·45	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
		5·50	з Кракова
Ніч			
		6·00	з Сокаля, Белзця і Любачева
		8·04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		9·12	з Брухович (15. мая до 14 вер. в нед. і сьв.)
	12·15	9·20	з Чернівцїв, Букарешту
		9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
	8·40	9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
	2·31		
		10·03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. [illegible]
		10·20	„ „ „ на дв. голов.
		10·50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
		3·14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		8·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
	1 55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·09	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
	8·30	8·40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
	2·55		
		9·00	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·15	до Янова
		9·50	до Белзця, Сокаля, Любачова
		10·30	до Чернівцїв, Потутор
		10·40	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
	2·40	10·57	„ „ дв. гол.
		1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
		2·15	до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
		3·30	до Ряшева, Хирова, Любачева
Ніч			
		6·10	до Станиславова, Жидачева
	12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30 цьвіт. 1903. щоденно
		6·35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		7·10	до Сокаля і Рави рускої
		8·16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		8·25	до Перемишля
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		10·05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
	2·51	10·30	до Іцкан, Чорткова
		11·00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
		11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·32	„ „ дв. Підзамче
		4·15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
		5·50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

2 купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Додаток до чч. 212. і 213. „Руслана".

Угодові клопоти.

(X) Відколи в Австро-Угорщині заведено дуалїстичний устрій, не насували пересправи про управильнене економічних взаємин між обидвома половицями монархії таких трудностий і не тривали так довго, як сим разом. Відбуло ся доси безліч конференций між обидвома мінїстрами-президентами, мінїстрами торговлї, скарбу і рільництва та заводовими референтами обосторонних мінїстерств, всї они стілько раз зїздили ся то у Відни, то в Пештї, то в Ішлю, дуже часто і сам монарх вдавав ся в сю справу, щоби прискорити або знов навязати перервані переговори, і годї та годї довести до рішучого вислїду. Минувшого тижня в середу знов прибули до Відня угорскі мінїстри із своїми референтами, день в день тривали з малими перестанками цїлодневні переговори, сам монарх завзивав до себе обидві сторони, казав перед собою здавати справу і здавало ся, що вже напевно справа буде покінчена, однак годї і годї було усунути трудности. Се приневолило монарха спершу перервати а відтак зовсїм відкликати свій виїзд на лови до Стириї, щоби дальше брати участь в спільній роботї, в яку від часу до часу також вдавав ся мінїстер заграничних справ.

Причину сих трудностий одначе легко буде зрозуміти, коли розважимо, о що тут іменно розходить ся. Угорске правительство домагає ся конечно підвисшеня цла від кави а обниженя цла від нафти. Досить лише назвати сї два предмети, а можна зрозуміти, длячого др. Кербер із своїми мінїстрами так рішучо боронить ся проти сего домаганя Угрів, бо знає добре, що се не дало би ся перевести в радї державній. Кава є споживним артикулом так розповсюдненим в західно-австрийских краях, а навіть у нас серед міского населеня, що уважає ся необхідним і вже теперішне цло уважає населенє незвичайним тягаром. Дальше обтяженє стрітило би в радї державній непоборимий опір, бо з цлового доходу після квотового ключа припадає двигати Австриї вісїм десятих частин обтяженя, коли тимчасом Угри лише дві десяті части мали би понести, отже таке підвисшенє було би очивидною шкодою для Австриї.

Обниженє цла від нафти було би для населеня бажаним, однак дотеперішне цло нафтове наложено з огляду на продукцию єї в Галичинї, а обниженєм єго відтрутив би др. Кербер Коло польске. Таким способом вволити домаганю Селя, значило би з гори зробити угоду неможливою для ради державної. Длятого то др. Кербер так опирає ся, бо від него вимагають просто неможливих річий.

Се дуже добре знає угорске правительство, а коли мимо того сего домагає ся, то певно не думає про парляментарну полагоду угоди. Може ще дасть ся Сель наклонити до уступки, а колиб се не стало ся, то тодї трудно собі уявити наслїдки всего того. Після угорского закона з 1899, т. зв. Сельової формули, має бути перед почином пересправ о нові договори торговельні з заграницею відновлена передовсїм автономна тарифа цлова. Виходило би отже, що Австро-Угорщина не могла би вступити в переговори торговельні, анї не могла би заключити договорів до 1907. р., як се предвиджено на случай, колиб до 1903. р. не доведено до торговельно-цлового союза. Недостача нової цлової тарифи також мала-б ті самі наслїдки, як недодержанє взаїмности, і цїла ще Туном заключена угода упадає, а угорский сойм має свобідну руку, всї справи обняті угодою самостійно управильнити а тим самим і спільність цлову, установлену до 1907. р. знести. Се довело би до економічного заколоту і спровадило би велике, державне пересиленє. Можна отже зрозуміти, длячого монарх докладає всїх заходів, щоби мінїстерства могли усунути сї трудности, бо їх і так ще буде чимало в обидвох парляментах.

Намістникова кріза.

З дневникарского обовязку даємо статю петербурского »Краj-у«, повіщену у видї дописи зі Львова, датованої з 20. вересня с. р.

»Краj« пише під повисшим заголовком ось що:

»Ґр. Пінїньский вкоротив свою відпустку і повернув до Львова вчаснїйше, чим первісно задумав. Се дало привід до понови вісток про те, що він вже вскорі має уступити із свого становиска. Жахнула ся на сї вістки півофіцїозна преса і стала прискоренє приїзду толкувати тим, що він бажає лично сторожити над удержанєм »вшехпольскеґо вецу« в карбах. І се впрочім правда, що вістки про »утому — знуженє« малого галицкого великодержця вже не вперве визивають клопоти для єго другів; навпаки появляли ся они аж за часто, неначе би бажано тим вговорити в ґр. Пінїньского ту утому.

Одначе суть »знаки на землї та на небі«, з яких слїдувало би висновати, що ті ворожбити, котрі так найстійчиво ворожать намістникови єго поворот на унїверситетску катедру аби в затишок Грималова, сїяючий золотим блеском збіжа, невдовзї станутъ таки триюмфувати. В кругах, і то навіть не дуже легковірних, числять ся щораз більше з тою можливостию. Знов питанє, хто увійде по ґр. Пінїньскім в білі тереми панати під кавками, вже тепер мабуть рішене. — Зпоза утлої стати нинїшного намістника висуває ся щораз то видатнїйше плечиста стать дужого хозяїна, котрий недавно, уступаючи із вселюдного овиду, поніс із собою цїлу симпатию загалу. Вселюдна опінїя вказує на ґр. Станислава Баденього, бувшого краєвого маршалка, якого нинї уважати одиноким серіозним кандидатом до намістникової теки. (Замітка: Се справдї тека, а не звичайне урядниче становиско. Намістника Галичини треба із всяких причин трактувати инакше нїж всїляких »von«, що засїдають в Стириї, Каринтиї, на Моравї, чи хочби і в долїшних Ракузах. Від часів іменно ґр. Казимира Баденього, належить намістник Галичини до дорадників корони, але має о стілько догіднїйше від мінїстрів становиско, бо не зависить від примх державної ради Так попимаючи свою задачу, вибив ся був ґр. Казимир Баденї навіть і понад мінїстрів, виріс був на »чоловіка провидїня в Австриї« і так називали єго тодї, коли обнимав фотель кабінетного президента. На жаль, на ховзкім віденьскім бруку схибнула ся єму нога; одначе се зовсїм не змінило ситуациї галицкого намістництва, котре виробивши собі раз якесь питоме собі значінє, не могло вже бути з него здрулене).

Що-до ґр. Пінїньского, то мав він нехибно і має як найлучшу волю(?) служити краєви. Одначе нї темперамент нї вдача, нї попередна кариєра не є того рода, аби та добра воля найшла як слїд свій вираз. Він трудив ся в науцї, а практики нїколи й не бачив. Рука ґр. Пінїньского з жахом кермує судном краєвої управи, а як лише хоче показати ся енерґічною, то часто попадає в похибки.

За управи ґр. П. було їх кілька. Вже на самім вступі, сейчас занадто горячкове заведенє стану облоги з причини антісемітских рухавок, стрітило з многих сторін остру критику. А опісля були і инші хибні кроки. В часї сегорічних непокоїв роблено намістникови закид, що власть запізно заінтересувала ся справою будівельного безробітя, а коли іскорка вибухла в поломінь, то власть не найшла иншого середника на здавленє пожару, іно гузарскі мечі та карабінові сальви піхотинцїв.

Взагалї розказують о руцї ґр. Пінїньского — намістника, що не є щаслива, а осуд такий хоч не охиблює, то всеж таки не будить довіря.

Становиско ґр. Пінїньского, вже само в собі з повисших причин непевне, було завсїди ще хитке в наслїдок неохоти вельми впливових членів осередного правительства Перше всего президент мінїстрів др. Кербер не належить до другів нинїшного намістника Галичини. Ґр. Пінїньский має більше довіря у корони нїж у правительства. Але в Австриї воля корони часто уступає для добра внутрішного ладу і мира. Ґр. Казимир Баденї мав, будучи премієром, більше права до виїмкових зглядів корони, а таки се не спасло єго в критичній хвилї«...

Тут забув автор статї згадати і про послїдні страйки та про подїї серед сего руху, вкінци і становиско ґр. Пінїньского супроти Русинів, а в слїд за тим і брак довіря у цїлого руского народа.

Дальше пише »Краj«: »Коли »пшеповеднє« сповнять ся, коли брат ґрафа К., ґр. Станїслав обійме управу в галицкім намістництві, то вибір сей стрітить тілько вдоволенє. Се не повинно разити амбіциї ґр. Пінїньского: не всякий надає ся до всего. Професор Пінїньский, навіть посол П. могли знаменито сповняти свої задачі, але се нїчо не помогло Пінїньскому-намістникови. Так само товариских(!) прикмет ґр. »Леона«: єго образованя, нїжного артистичного змислу і пр. годї брати в рахубу, коли бесїда о намістнику; подібно як вдача ґр. Станислава »просто з моста« не шкодила єму на становиску маршалка і не зашкодить, скоро стане намістником.

Край бачив у нїм знаменитого хозяїна, першого після Зибликевича. Усї партиї признавали се радо і єго совістну працю та предметове розбиранє справ, без огляду на партию. В особі маршалка не любовали ся, бо иноді робила вражінє розбуяного тура, але сей буй-тур брав на роги чи малі бремена, не угнувши ся під ними, і заносив їх, куди слїдувало.

Ґр. Баденї Стан. умів найти на всьо час і спосіб Посьвятивши ся цїлою душею свому урядови, знав на скрізь єго аркани. Не спускаючи з очий цїловиду, лично допильнував кождої шрубки в тім великаньскім апаратї. Тому і йшла та машина, аж було любо глянути, хоч давнїйше бувало всїляко.

Такого намістника треба для Галичини В тім хаосї, який оволодїв краєві (і міжнароднї — Ред. »Русл«.) відносини, спровадити лад і мир може тілько... »ґр. Станислав Баденї«.

...Може бути, що ті рефлексиї на разї передчасні, що ґр. Пінїньский переможе ще утому — »знуженє«, але всеж так довго се тривати не може. Нинїшний-же стан кризи та єго віщуни суть так знаменні, що варто на них вказати *Quis*«.

Новинки.

— **Календар**. В недїлю: гр.-кат. Фоки.; рим.-кат. Пляцида. — В понедїлок: гр.-кат. Зач. Йоана Кр.; рим.-кат. Аврелїї. — Ві вторник: гр. кат. Теклї; рим.-кат. Юстини.

— **Конфіската** захопила нам вчерашне число зовсїм ненадійно, бо за передрук з »Дїла«, яке прибуло до нашої редакциї без фільтру ц. к. прокураториї. В тій першій, сконфіскованій резолюциї Нар. Комітету, ми анї догадували ся якоїсь нельояльности, нї у вислові, нї в самій річи. Так само не підозрівали о се сей небез-

печний уступ і польскі дневники, яких кілька передруковавши єго, улягли конфіскаті. Конфіската наступила так пізно, що не можна вже було виготовити другого накладу. Тому видаємо нині число в півтора аркуша друку.

— **Цісарскі імянини.** Нині як в день цісарских імянин відправлено у всіх львівских церквах торжественні богослуженя. Шкільна молодіж була вільна від науки.

— **Стояловці і Русини.** Кс. Стояловский заповів в своїм орґані »Wieniec i Pszczółka«, що зорґанізована ним поїздка до Риму відбуде ся разом з рускою поїздкою. З компетентних кругів дізнаємо ся, що кс. Стояловский зі своїми поїде до Риму окремо, бо ВПреосьв. Митрополит Шептицкий не пристав на предложенє кс. Стояловского, аби поїздка відбула ся разом.

— **Зі Станиславова** пишуть нам: Добре робить »Ґалічанін«, що виказує імена тих сьвящеників, що глядають зарібку на польских відпустах та вислугують ся єзуїтам замість пильнувати своїх обовязків. Най однак »Ґалічанін« не перекидує азбуки, бо тоді виглядає се на нікчемну та тенденцийну денунцияцию. Коли вже »Ґалічанін« в дописи зі Станиславова згадує про о. Литвина, то чому »забуває« про стовпів тутешного »общества Качковского« оо. Величковского, сотрудника катедрального та д-ра Гриця Литвиновича? Чи се чесно? Прецінь один і другий вислугує ся єзуїтам так само, як о. Литвин. Крім того др. Гриць Литвинович, хоч є катехитом виділової школи, готов у неділї і сьвята обїзджати всї польскі каплички у цїлім станиславівскім повітї, коби лиш всюда давали єму по 10 корон за читану Службу Божу, як приміром в Угринові! Ми не похваляємо того, що робить о. Литвин, але заразом питаємось, хто винен сему, що о. Литвин, маючи над 40 літ, 8 літ служби, численну родину, тяжку, хронїчну слабість, а на те все лиш нужденну катехитуру при людовій школї, глядає посторонного зарібку? Хто підлими клеветами позбавив єго катедрального сотрудництва, як не кліка галапасів? Хто нікчемними брехнями не допустив о. Литвина до парохії, як не та сама кумпанія? А їх заушники, хоть пливають в маслї протекциї, біжать за марним крейцаром, куда лише їх покличуть хотяй би і наші вороги на шкоду нашого обряду і народа.

— **Хлїборобскі страйки перед судом.** Дня 23. вересня с. р. відбула ся перед трибуналом окр. суду в Тернополи карна розправа против 10. селян страйкарів з Лятача, а іменно против: 1) Теофіля Сандецкого, 2) Василя Данилейка, 3) Івана Шугаївского, 4) Гната Тремблюха, 5) Василя Черницкого, 6) Мечислава Литвинчука, 7) Петра Скибиньского, 8) Якима Аксенина, 9) Дмитра Микитина і 10) Петра Черницкого, обжалуваних о злочин з § 98. а) з. к. Акт обжалованя так представляє інкриміновані події:

»Дня 26. липня 1902. р. обжалований Петро Черницкий приказав около 10. год. перед полуднем ударити в дзвони, а коли наслїдком такого дзвоненя зійшлось на т. зв. місточко в Лятачи кілька сот осіб, пояснив він їм, що з огляду на те, що на двірскім лапї працюють люди, треба їх відтам конче зігнати, бо так довго, як угода з двором що-до високости винагороди не заключена, не вільно нікому виломлювати ся зпід страйку і працювати на двірскім лані. Наслїдком такого поученя зі сторони Петра Черницкого гурт людий около 500 голов рушив в сторону двірских ланів, де в тім часї працювало звиш 60 робітників під надзором економа Стороженка, а що товпа складала ся з людий, узброєних в костури і палиці і числом перемагала робітників — тому они утекли до лїса і покинули роботу, видячи, що всякий опір нїна що не придав би ся. Між людьми, котрі тим насильним нападом зігнали робітників з поля, були також обжаловані«.

По переведеню розправи трибунал увільнив Дмитра Микитина від всякої вини і кари, против Аксенича відложив розправу, бо єму ще не доручено акту обжалованя; всїх инших обжалуваних засудив трибунал за переступ § 3. зак. коаліц. на кару арешту, а то Петра Черницкого на один місяць арешту, а инших по 14 день арешту. Обжаловані вирок приймили. Боронив обжалуваних безплатно адв. др. Чикалюк.

— **Людовий унїверситет в Коломиї** Заходом артист.-викладової секциї Інститута »Руский Народний Дім в Коломиї« відбуде ся в неділю дня 5. жовтня с. р. о $5^1/_2$ год. пополудни в сали »Народного Дому« (II пов.) відчит проф. Івана Раковского: »Про тайну житя в природі«. Вступ безплатний. — *Іван Раковский* голова. *Яросл. Весоловский*, писар.

— **Пригадуємо,** що композиторский концерт Дениса Січиньского в Станиславові буде ві вторник дня 7. с. м. о 7. год. вечером в великій сали тов-а ім. Монюшка.

— **Сестри Служебницї до Парани.** В цїли основаня шкіл в руских кольонїях в Паранї а іменно в видї рода інтернатів, куди би родичі з подальших улиць на оселях давали дїти на науку за оплатою на удержанє в плодах (натураліях), було би дуже пожадане, щоби осїли там бодай на одній з головних руских осель (в Прудентополїс або Ріо Кляро) наші СС. Служебницї. В сей спосіб уряджує кс. Вишиньский такий інтернат зі школою на польских кольонїях і спроваджує польскі монахинї (Фелїциянки).

— **Олександр Бончі**, знаменитий італїйский тенор, прибуває в понедїлок до Львова, щоби взяти участь в четверговім концертї Фільгармонії. Відгомін єго слави доходив вже від давна до нас. Минулого року, підчас виступів італїйскої опери у віденьскім театрі »An der Wien«, здобув собі Бончі величезне признанє публики, а віденьска праса одноголосно назвала єго першим тенором сьвіта. Дирекциї Фільгармонії удало ся позискати єго на один виступ, однак мимо великих коштів цїни місць не будуть підвисшені. Зі Львова удає ся п. Бончі до Москви і Петербурга.

— **Іменованя і відзначеня.** Цїсар надав звичайному професорови львівского унїверситету о. д-рови Клементиєви Сарницкому, з нагоди перенесеня на власну просьбу в стан супочинку, командорский хрест орд. ра Франц Йосифа.

Краєва шкільна рада ухвалила на засїданю дня 26. вересня с. р.: затвердити дійсних учителїв в ґімназиї брідскій, Жигм. Циґу і Петра Дрольовского, в учительскім званю і дати їм титул ц. к. професора; — іменувати: д-ра Йос. Павловского заступником учителя в учит. муж. семинариї в Станиславові; Якова Богосевича заступника учителя ґімназиї в Золочеві в учит. муж. семинариї в Коросні.

— **Др. Роман Яросевич**, бувший посол до державної ради, що змагає витворити серед руских робітників у Відни безоглядних прихильників социялїстичної *інтернаціонали*, — ставши сам на услуги жида Адлєра — вволив, здає ся, волі своїх друзяків — віденьских социял-демократів, переважно євреїв або безвіроісповідних, бо в половинї вересня с. р. звістив тут полїтичну власть, *що виступив із звязи руско-католицкої Церкви.* Гр-кат. прихід св. Варвари повідомлено урядово про сей виступ Яросевича.. З Богом Парасю!... Але всеж болить такий крок з боку просьвіченого чоловіка, бувшого посла і сина руского сьвященика... Се вже мабуть послїдна шутка п. Яросевича з тих патріотів-сьвящеників, що з такою саможертвою вибрали єго послом до державної ради і послїдна хула з наших народних принципів... З Богом, пане Яросевич, коли вам милїйші вайми у жидівских социялїстів, чим щира народна-українська служба.

— **»Касу позичкову**, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою« заложено в Вільшаницї коло Золочева. До Дирекциї стоваришеня вибрано на три лїта: о. Терентия Доманика, Сем. Наливайка і Івана Яновича.

— **Українська Громадо!** Недавно появив ся »Альманах русько-українських богословів«... Не місце — говорити нам про вартість сього видання. Про нього видали вже як найкрасший осуд мужі такої поваги як: д. д. Франко, Студинський, Брікнер та инші... Ми лишень відізвемо ся — передусїм під адресою нашого духовеньства — чи може й отсїй збірцї наших богословів прийдеть ся гнити в маґазинї, як »Русалцї« Маркіяна?! Вже думаємо крайна пора вирівнати залеглости і спішити з замовленями! *Bis dat, qui cito dat! А чистий зиск призначений на фонд запомоговий для академиків.*

— **П. Теофіль Бачиньский**, родом з Драґанівки, вложив докторат всїх лїкарских наук на краківскім унїверситетї.

— **Бараболяний страйк** вибухнув в селї Болестратичах коло Перемишля в добрах жида Шпрунґа. Шпрунґ при копаню бараболь платив своїм робітникам менше, як плачено в околици. Селяни повернули до роботи аж по підвисшеню їм денної платнї на 1 К.

— **Снїги.** В околици Яремча, як нам доносять, упав онодї снїг. — В Варшаві падав онодї снїг цїлу годину.

— **Повне затьмінє мі яця** будемо оглядати, роз, як буде погідне небо, в пятницю дня 17. с. м. Початок затьміня о 5. год. 17. мін., а конець о 7. год. 48 мін.

— **Фальшиві 10-коронівки** появили ся у Відни, як нам звідтам доносять.

— **Нові карабіни** одержала пруска піхота. Сї карабіни ріжнять ся від передше уживаних кількома улїпшенями.

— **У Воли баранецкій** під Самбором є на продаж около 400 морґів орної землї. Цїна за морґ 600 К. На фільварку Кошань також коло Самбора є на продаж 286 морґів землї, а з того припадає 33 морґи на сїножата, 80 морґів 15-лїтного зрубу з дубовими насїнниками, 30 морґів орного поля, а проче пасовиско. Положенє ґрунту гарне і до полудня звернене Близших пояснень удїляє о. Корнило Грушкевич, парох в Раковій, п. Надиби-Воютичі.

— **Як погиб Золя?** Віденьский хемік др. Шіргольц затроїв ся був дня 19. сїчня с. р. ґазом до осьвітлюваня і мало що тодї не погиб. Він лежав вже зовсїм без памяти і ледви єго ще відтерли. Отже він розповідає тепер, що дїє ся, коли чоловік надихає ся троячого ґазу, все одно, чи він виходить з печи. Д-ра Шіргольца найдено тодї непритомного в постели, єго великий пес так само був затроїв ся, а лиш папузї в клїтцї не було нїчого. Отже він каже: Золя хотїв встати, але очивидно ноги вже єго не слухали, а відтак при дальшім пробованю стратив сьвідомість та випав горішною частию тїла з постелї на землю. При земли було більше ґазу і то прискорило катастрофу. Підчас моєї пригоди удало ся менї ще було зараз, скоро я лиш по двох годинах спаня пробудив ся, вилїзти з постелї, але коли я схилив ся по виступцї (пантофлї), то стратив сьвідомість і так перележав аж до рана. Здає ся, що мене тодї пес був пробудив, бо я ще раз на хвилинку обудив ся і витягнув руку та зміркував, що лежу на дивані, але не міг ніяк того зрозуміти, чому не можу рушити ся. Відтак стратив я знову сьвідомість і так перележав 40 годин. Мій пес хотїв конче видобути ся на двір і дряпав до дверий так, що аж слїди лишили ся на них. Моє положенє тодї було о стілько кориснїйше, що ґаз, котрим сьвітить ся, піднимає ся в гору і при земли було єго менше. Пси можуть лекше видержати, але й они так само, як і чоловік, роблять собі пільгу тим, що дістають часто легкої блювоти.

— **Дрібні вісти.** Вибір одного члена пов. ради стрийскої з більшої посїлости буде дня 30. с. м. — В Глядках, тернопільского повіта, знищив огонь 8 будинків господарских на двірскім обшарі, вартости 30.000 К. — В Млошовій к. Хшанова помер на удар серця ґр. Йосиф Водзїцкий, австрийский посол при бельґійскім дворі. — При кр. видїлї отворено курс для 43 громадских писарів, який потреває до кінця сїчня 1903. р. — В Устю зеленім, бучацкого повіта, отворено нову стацию телеґрафічну з обмеженою службою денною.

Посмертні † оповістки.

— **О. Петро Крайковский**, совітник консисторский і парох в Литвинові, львівскої архиеп., підгаєцкого деканата, упокоїв ся дня 1. с. м. в 65. роцї житя, а 42. р. сьвященьства. В. є. п.!

Наука, штука, лїтература.

З Львівскої Фільгармонії: *В недїлю дня 5. жовтня буде перший „популярний концерт“.* Проґрама: I. 1) Гроссман: Увертура з опери »Дух воєвода«. 2) Ельшлеґер: Тріо на скрипцї, віолїнчелю і гарфу. 3) Лїшт: Рапсодия ч. 2. — II. 1) Сметана: »Велтава«. 2) Поп: »Швецкий концерт« (сольо на флет). 3) Дворжак: »Славяньскі танцї« 1 і 3.— III. 1) Носковский: »Степ« і Делїбе: Валець з балету Копелїя 3. Берлїоц: »Корсар«.

Ві вторник дня 7. жовтня перший „звичайний симфонїчний концерт«. Проґрама: I. 1) Ваґнер: Увертута з опери »Майстерзінґер« і Свендсон: »Рапсодия угорска« ч. 2. — II. 1) Бетовен: »Симфонїя« ч. 5. — III. 1) Лїшт: Симфонїчна поема »Голоси гір« (Ce g'on entend sur la montagne).

В четвер дня 9. жовтня „великий, симфонїчний концерт“ зі співучастию славнозвісного тенора Олександра Бончі.

Телеґрами.

Будапешт, 4. жовтня. Pesti Naplo доносить, що підчас віденьских переспрaв, Седь вніс був просьбу о димісию, але цїсар не приняв димісиї. — З сего слїдує, що ріжницї поглядів межи обидвома правительствами мусять бути значні.

Відень, 4. жовтня. Задля перерви угодових переспрaв державна рада не збере ся напевно перед 21. с. м.

Нинї виїздять до Пешта мінїстри: Кербер, Бем Баверк, Каль і Джіованелї для дальших угодових переспрaв.

Париж, 4. жовтня. В похоронах Золї, які відбудуть ся завтра, возьме участь 100.000 робітників. Власти зарядили всякі средства осторожности, аби не прийшло до розрухів.

На похоронах Золї між иншими буде промовляти француский мінїстер просьвіти.

Інсбрук, 4. жовтня. Мінїстер скарбу, Вітте, прибув ту вчера, і виїхав в дальшу подорож до Манджуриї, опісля до Пекіну і Кореї.

Новий Йорк, 4. жовтня. Дня 1. жовтня напали повстанцї в силї 4.000 людий на ґен. Кастро і приневолили єго до відвороту. Державні війска зведуть рішаючий бій з повстанцями коло Барцельони.